

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет водного господарства та природокористування

Кафедра туризму

05-08-03

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
”_____” _____ 2016 року

Національний університет
водного господарства
та природокористування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III. 2.3. Організація туризму (анімаційної діяльності)

галузь знань 1401 «Сфера обслуговування»
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 6.140103 «Туризм»

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

інститут Агроєкології та землеустрою
(назва інституту)

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація туризму (анімаційної діяльності)»
(назва навчальної дисципліни)
для студентів за галуззю знань 1401 «Сфера обслуговування». – Рівне: НУВГП, 2016. – 10 с.

Розробник: Громаченко К.Ю., доцент кафедри туризму, к.с.-г.н., доцент.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри туризму

Протокол № 8 від “29” червня 2016 року

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Завідувач кафедри туризму

_____ (С.І. Коротун)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за галуззю знань 1401 “Сфера обслуговування”.

Протокол № 5 від “29” червня 2015 року

“ _____ ” _____ 2016 року Голова _____ (С.І. Коротун)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Національний університет
водного господарства
та природокористування

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 1401 «Сфера обслуговування»	Нормативна
Модулів – 1	Напрямок підготовки 6.140103 Туризм	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва) - ІСР		Семестр
Загальна кількість годин - 108		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 12	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції
		24 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
72 год.		
		Індивідуальні завдання: год.
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% до 67%.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНЦІЇ), ЇЇ МІСЦЕ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Програму та робочу програму дисципліни «Організація туризму (анімаційної діяльності)» призначено для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» та укладено з урахуванням сучасних вимог до навчально-методичних документів і професійних компетенцій освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалаврів з туризму.

Метою вивчення дисципліни є опанування теоретичними, професійними знаннями та практичними навичками щодо організації анімаційних послуг в туризмі.

Предметом вивчення дисципліни є принципи організації дозвілля туристів, особливості туристичної та рекреаційної анімації.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Дослідження основних підходів та критеріїв класифікації підприємств дозвілля.
2. Дослідження сутності, значення та передумов зародження анімації в туризмі.
3. Визначення особливостей роботи аніматорів з різними категоріями туристів.
4. Вивчення особливостей складання анімаційних програм.
5. Отримання практичних навиків розробки анімаційних програм різного спрямування.

Після вивчення дисципліни «Організація туризму (анімаційної діяльності)» студенти отримують **компетенції** щодо набуття професійних знань та практичних навичок з організації надання анімаційних послуг в туризмі.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати:**

- загальні поняття, мету, завдання анімації в туризмі;
- передумови виникнення туристської анімації;
- основні види анімаційних послуг;
- складові елементи анімаційних програм;
- технологію створення анімаційних програм;
- поняття, сутність і функції менеджменту готельної анімації;
- загальні вимоги до підготовки туристських аніматорів.
- роль анімації в туристській діяльності.

та **вміти:**

- проектувати процес обслуговування туристів за окремими етапами надання послуги, використовуючи існуючі технології;
- складати перспективні анімаційні програми з метою подальшої апробації їх на ринку і виявлення рівня відповідності запитів туристів;
- проектувати туристську послугу, використовуючи її вербальну модель і інформацію щодо вимог діючих стандартів на вид послуги, яку проектують;
- розробляти проекти нових турів, пропонуючи ефективні форми надання рекреаційних, анімаційних послуг, враховуючи потенційний попит споживачів;
- взаємодіяти з виробниками туристських послуг, засобами розміщення, підприємствами ресторанного господарства, транспорту, екскурсійних бюро, музеями, спортивними установами, іншими закладами рекреаційно-курортної сфери, сфери культури тощо з дотримання правил ведення договірної роботи;
- розробляти різні види спеціалізованого відпочинку і розваг з урахуванням рекреаційних потреб індивіда на підставі знань туристських і рекреаційних ресурсів регіону надання послуги;
- розробляти нові технології в галузі, нові турпослуги; визначати соціально-економічний ефект і екологічні наслідки від їх запровадження на підставі аналізу ринкових тенденцій екологозахисних обмежень і змін макро- і мікросередовища й екології;
- використовуючи основні схеми просування і форми продажу турпродукту, здійснювати пошук перспективних партнерів зі збуту;

- приймати рішення щодо каналів реалізації турпродукту на основі вивчення можливостей потенційних комерційних партнерів на засадах дотримання основ господарського і міжнародного права і документоведення, методики проведення ділових переговорів;
- контролювати дотримання затверджених програм, протокольних заходів, правильність оформлення турдокументації, правильність бронювання і оформлення послуг.

Місце в структурно-логічній схемі: дисципліна «Організація туризму (анімаційної діяльності)» належить до нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки студента і, відповідно, до структурно-логічної схеми викладення дисциплін, передбачених навчальними планами цього фаху. Дисципліна «Організація туризму (анімаційної діяльності)» вивчається після вивчення таких дисциплін, як «Організація туризму», «Технологія туристичної діяльності», «Організація готельного господарства», «Основи туропереїтингу».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Основи організації анімаційних послуг

Тема 1. Основи організації анімаційних послуг в туризмі. Поняття дозвілля. Місце дозвілля в структурі бюджету часу людини. Ознаки дозвілля. Мета дозвілля. Характеристики процесу розваг. Фактори, що впливають на вибір розваг.

Класифікація підприємств індустрії дозвілля та розваг: вітчизняний та закордонний підходи.

Передумови виникнення анімації в туризмі. Типологія анімації в туризмі: туристична анімація, рекреаційна анімація.

Функції туристичної анімації: адаптаційна, стабілізуюча, оздоровча, інформаційна, удосконалююча, рекламна.

Модель фахівця туранімації. Закордонний досвід підготовки фахівців з анімаційної діяльності. Вимоги до аніматорів. Трудограма професії тураніматора. Графік роботи аніматора.

Тема 2. Організація анімаційних послуг в готелях і туристичних комплексах. Характеристика підрозділів, що надають анімаційні послуги. Фактори, що впливають на кількість та склад закладів дозвілля в готелях і туристичних комплексах. Склад анімаційної команди готелів та туристичних комплексів.

Класифікація туристів. Психодіагностика туристів. Особливості роботи з туристами різних категорій. Форми роботи з різними віковими групами відпочиваючих. Класифікація туристів за ставленням до влаштування дозвілля. Національні особливості туристів та їх врахування при складанні анімаційних програм. Анімаційні програми для сімейного дозвілля.

Матеріальна база анімації: перший, другий, третій рівні. Готельні анімаційні послуги та програми. Вимоги до побудови анімаційних програм. Напрями і програми туристичної анімації. Етапи формування анімаційних програм. Сценарій анімаційної програми: поняття, різновиди. Монтажний лист. Сценарний план. Сюжетний хід. Композиційна побудова анімаційної програми. Мізансцена анімаційної програми.

Тема 3. Організація ігрової та спортивної анімації. Гра як складне соціокультурне явище. Мотивація гри. Позитивний вплив гри на людину.

Форми ігрової діяльності в туристичній анімації: спортивні, дворові ігри, рухливі, настільні, інтелектуальні, азартні, рольові ігри. Ігри за принципом віку учасників: дитячі, юнацькі, молодіжні, для осіб середнього віку, для осіб третього віку, універсальні, сімейні ігри. Ігри за кількістю учасників: масові, групові, індивідуальні, парні, командні ігри. Конкурсні, рольові, активізуючі ігри.

Ігрова програма. Критерії оцінки якісного складу ігрової аудиторії. Оцінка ігрового майданчику ігрової анімації. Оцінка технічних засобів та реквізиту.

Особливості розробки сценарію ігрової програми. Різновиди ігрових майданчиків для ігрової анімації. Особливості підготовки аудиторії до участі у ігровій анімації. Врахування кліматичних умов, пори року при складанні ігрових анімаційних програм.

Методика проведення рухливих ігор: рухливі ігри на спортивних майданчиках, рухливі ігри в басейні. Аеробіка: оздоровча аеробіка, спортивна аеробіка. Побудова програм рухливих ігор.

Змістовий модуль 2. Основи організації розважальної анімації

Тема 1. Музична та танцювальна анімація. Поняття та особливості емоційного впливу музики. Аудиторія музичних анімаційних заходів. Диференційований підхід при розробці музичних анімаційних програм.

Історія зародження музичної анімації. Форми музичної анімації: концерт, музичний фестиваль, музичні конкурси, караоке, салонні музичні заходи.

Класифікація музичних фестивалів: за віковим цензом, за жанром музики, за рівнем професійності виконавців. Різновиди музичних конкурсів: професійні, аматорські, музично-ігрові конкурси. Особливості розробки музичних анімаційних програм в різних закладах розміщення туристів.

Етапи становлення танцювальної культури. Форми сучасної танцювальної анімації: бал, танці під живу музику, дискотека. Особливості бальної культури. Танці під живу музику як найбільш розповсюджена форма танцювального дозвілля туристів. Особливості анімаційної дискотеки.

Оцінка матеріально-технічної бази танцювальних заходів. Акустична характеристика танцювального майданчика. Різновиди акустики: жорстка, м'яка, оптимальна. Врахування гучності при складанні танцювальних програм.

Тема 2. Специфіка вербальної анімації. Поняття вербальної анімації. Способи впливу на аудиторію за допомогою мови. Поняття візуального каналу (кінетичного коду). Характерні риси вербального спілкування. Необхідність знання іноземних мов при підготовці аніматорів дозвілля. Професійні якості, навички і вміння аніматорів. Імпровізація як найвища форма анімації.

Ораторське мистецтво в анімації. Підготовка аніматорів-розмовників: комплекс вправ для дихання, гімнастика для м'язів обличчя, артикуляційна гімнастика. Вправи для досягнення м'язової свободи.

Форми сучасної вербальної анімації та їх характеристика. Монолог, діалог, дискусії, диспути, суперечки, лайки, бесіди, обговорення, творчі зустрічі, лекції, розповіді. Тематика лекцій та врахування аудиторії при складанні вербальної анімаційної програми.

Тема 3. Організація анімаційних шоу. Поняття шоу. Різновиди анімаційних шоу: сценічні шоу, технічні шоу. Характерні ознаки сценічних та технічних шоу. Мета шоу-програм. Найвідоміші сценічні та технічні шоу, що слугують факторами атракції туристів в усьому світі. Техношоу: космічні, авіаційні, автомобільні, морські шоу.

Поняття театралізації в анімаційних сценічних шоу туристсько-рекреаційних закладів. Способи театралізації анімаційних програм.

Різновиди сцени при розробці шоу-програм: сцена-арена, сцена-коробка, сцена-подіум, сцена-шашка, просторова сцена. Необхідність врахування матеріально-технічної бази анімаційних шоу.

Характеристика шоу: кафешантани, кафконси, кафе-театри, мюзік-холи, кабаре, вар'єте, фольклорні шоу країн світу.

Тема 4. Свято як основа комплексної анімації. Карнавальна анімація. Поняття свята. Психологічні особливості впливу свята на людину. Різновиди свят: побутові (сімейні), релігійні, державні, календарні, свята казкових героїв і окремих професій, офіційні і неофіційні свята, сільські та міські свята, постійні та разові свята.

Народні свята як об'єкти культурно-пізнавального туризму. Відомі свята їжі та напоїв, свята квітів, тварин, екзотичні свята, релігійні свята як об'єкти атракції туристів.

Особливості організації карнавальної анімації. Найбільші та найцікавіші карнавали народів світу.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Основи організації анімаційних послуг						
Тема 1. Основи організації анімаційних послуг в туризмі	16	4	2	-	-	10
Тема 2. Організація анімаційних послуг в готелях і туристичних комплексах	18	4	4	-	-	10
Тема 3. Специфіка вербальної анімації	16	4	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	50	12	8	-	-	30
Змістовий модуль 2. Основи організації розважальної анімації						
Тема 1. Організація ігрової та спортивної анімації	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Музична та танцювальна анімація	14	2	-	-	-	12
Тема 3. Організація анімаційних шоу	16	4	2	-	-	10
Тема 4. Свято як основа комплексної анімації. Карнавальна анімація	16	4	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	58	14	4	-	-	40
Модуль 2						
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-
Усього годин	108	24	12	-	-	72

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Типологія туристської анімації	2
2	Менеджмент готельної анімації	4
3	Форми сучасної вербальної анімації та їх характеристика	2
4	Основні етапи технологічного процесу створення анімаційної програми	2
5	Розважальна анімація (народні свята, фестивалі, карнавали)	2
	Разом	12

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Передумови виникнення туристської анімації	6
2	Соціально-економічні й соціально-психологічні особливості надання анімаційних послуг	6
3	Типологія напрямів і програм туранімації	2
4	Технологічний процес розробки анімаційних програм	2
5	Анімаційний менеджмент, як складова менеджменту гостинності	2
6	Складові ефективної анімаційної діяльності	2
7	Анімаційна служба в менеджменті готельної анімації	2
8	Історія зародження музичної анімації	5

9	Аеробіка в анімації туризму	5
10	Особливості розробки сценарію ігрової програми	5
11	Поняття вербальної анімації	5
12	Ораторське мистецтво в анімації	5
13	Поняття театралізації в анімаційних сценічних шоу туристсько-рекреаційних закладі	5
14	Найвідоміші сценічні та технічні шоу	5
15	Розробка анімаційних програм для дітей	5
16	Народні свята як об'єкти культурно-пізнавального туризму	5
17	Особливості організації карнавальної анімації	5
	Разом	72

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Організація туризму (анімаційної діяльності)» з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування сучасних навчальних технологій, а саме: проблемні лекції; робота в малих групах; міні-лекції; семінари-дискусії.

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним та проблемним методами навчання.

Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедійним супроводом. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі, наближені до реальних ситуацій. Навчання супроводжується опрацюванням нормативної, навчальної літератури, а також періодичних видань.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються оцінювання знань за наступними видами робіт:

Контроль роботи студентів проводиться за такими видами робіт:

- поточне тестування та опитування;
- усне опитування;
- підсумкове тестування з кожного змістовного модуля;
- перевірка виконаних практичних завдань;
- підготовка та презентація реферату, міні лекції;
- підготовка до видання наукових статей, тез для участі в конференціях.

Індивідуальна робота є обов'язковим елементом модуля і виконується обов'язково в часових рамках вивчення певного модуля.

Усі форми контролю включені до 100-бальної шкали оцінювання.

1. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях та консультаціях, розрахунково-графічна робота, результати самостійної роботи студентів) проводиться за наступними критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено

недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
20	15	10	10	15	15	15	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	для заліку зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Організація туризму (анімаційної діяльності)» включає:

1. Опорний конспект лекцій (у електронному і паперовому носіїві) по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення.
2. Пакети тестових завдань по кожній темі і в цілому по всьому курсу дисципліни.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аванесова Г.А. Культурно-досуговая деятельность: Теория и практика организации : учебное пособие для студентов вузов / Г.А. Аванесова. - М.: Аспект Перс, 2006. - 236 с.
2. Байлик С.І., Кравець О.М. Організація анімаційних послуг в туризмі : нав. посіб. - Харків : ХНАМГ, 2008. - 197 с.
3. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство : навч. посіб. - К. : Центр навч. л-ри, 2006. - 208 с.
4. Ведмідь Н.І., Мельниченко СВ. Організація дозвілля туристів : навч. посіб. - К. : КНТЕУ, 2008. - 85 с.
5. Гаранин Н.И., Булыгина И.И. Менеджмент туристской и гостиничной анимации : учебное пособие. - М. : Советский спорт, 2004. - 128 с.
6. Килимистий СМ. Анімація в туризмі: навч. посіб. - К.: Вид-во ФПУ, 2007. - 188 с.
7. Курило Л.В. Теория и практика анимации: Ч. 1. Теоретические основы туристкой анимации : учебное пособие / Л.В. Курило; Российская международная академия туризма. - М.: Советский спорт, 2006. - 195 с.

Додаткова

1. Бокланова И.К. Организация культурно-массовой работы в туристических учреждениях. -М.: 1982.
2. Гаджиев Б.Х. Профессиональная подготовка педагогов дополнительного образования по профилю спортивно-оздоровительного туризма: Автореф. канд. дис. М., 2001. - 23 с.
3. Гальперина Т.И. Режиссура культурно-досуговых программ в работе менеджера туристской анимации : учебное пособие / Т.И. Гальперина; Российская международная академия туризма. - М. : Советский спорт, 2006. - 168 с.
4. Гаркавенко С.С. Маркетинг : підручник. - К. : Лібра, 2002.
5. Горлинская Н. Массовик-затейник. Организация корпоративных мероприятий. Универсальные сценарии для любой компании / Н. Горлинская. - М. : АСТ: Астрель, 2007. - 253 с.
6. Далинский А.В. Культурно-массовая работа в здравницах. - М. : РМАТ, 2007. - 154 с.
7. Записоцький А.С. Методика роботи молодіжної дискотеки. - К., 2008. - 125 с.
8. Константинов Ю.С, Куликов В.М. Педагогика школьного туризма. Минобразования РФ. - М. : РМАТ, 2002, с. 151.
9. Кувватов СА. Активный отдых на свежем воздухе. - М. : Феникс, 2005. - 314 с.
10. Лавров Ф.Н. Профессиональна подготовка менеджеров-аниматоров в образовательных учреждениях туристического профиля: Автореф. канд. дис. М., 2000. - 19 с.
11. Петрова І.О. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник. - К. : Кондор, 2005. - 408 с.
12. Щур Ю.В., Дмитрук О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм : навч. посіб. - К. : Альтпрес, 2003.-232 с.
13. Культурно-досуговая деятельность / под ред. А.Д. Жданова, А.М. Чижилова. - М., 1998.
14. Жуков М.Н. Подвижные игры : учебник для педвузов. - М.: Академия, 2000. Усыскин Г.С. В классе, в парке, в лесу: Игры и соревнования юных туристов. - М., 1996.
15. Некрасов И. Соревнования юных туристов // Воспитание школьников. - 1996. - № 3. www.animationteam.ru www.tourlib.net www.turbooks.ru

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.rada.gov.ua> – Сервер Верховної Ради України.
2. <http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України.
3. <http://www.tourism.gov.ua> / - сайт Державної туристичної Адміністрації.
4. <http://abetka.ukrlife.org/> - сайт, присвячений організації дитячого дозвілля.
5. <http://nashe.com.ua/song> - сайт, присвячений українській пісні.
6. <http://www.strani.ru/> - сайт про міста та країни світу.
7. <http://www.top-hotels.ru/> – сайт з інформацією про кращі готелі світу.
8. <http://www.world-v-tourism.com> – віртуальний турист – довідки про країни світу (карти, історія, культура, природні умови).
9. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напряму підготовки 6.140103 «Туризм» галузі знань 1401 «Сфера обслуговування» : ГСВО МОН України 6.140103-2010. – [Чинний від 2010-11-08].
10. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напряму підготовки 6.140103 "Туризм" галузі знань 1401 "Сфера обслуговування", кваліфікація: бакалавр з туризму 3414 "Фахівець з туристичного обслуговування", 3414 "Екскурсовод", Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – К., 2012. – 36 с.
11. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. – Краматорськ : Центр продуктивності, 2008. – Вип. 1. – 363 с.
12. Засоби діагностики якості вищої освіти бакалавра напряму підготовки 6.140103 "Туризм" галузі знань 1401 "Сфера обслуговування" : наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 21.05.2012 № 608.